

Türkiyənin Egey Universiteti-nin professoru Aydın İbrahimovun yazdığı kimi: “44 günlük müharibə çox mifləri dağıtdı— istər döyüş, istər diplomatik, istərsə də informasiya sahəsində işğalçı dövlətin məğlubiyyəti Ermənistanla dərin siyasi çatlar yaratdı. Nəticədə, düşmən ölkənin ictimai-siyasi həyatında gərginlik davam edir və hakimiyyət əleyhinə etiraz aksiyaları səngimək bilmir”.

Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev xalqa televiziya ilə canlı müracətində Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi tərribatlarının müntəzəm xarakter almasını Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin yeni ərəzilər uğrunda yeni işğal siyasəti adlandırdı və qeyd etdi ki, “Mülki əhaliyə və hərbiçilərimizə qarşı növbəti hərbi tərribat bu gün (27 sentyabr 2020-ci il) Ermənistan tərəfindən törədildi və qeyd etdiyim kimi, bu dəfə də onlar öz cəzasını alıblar və alacaqlar”.

Əslində, bütün dünyanın da gördüyü, amma qoca Avropada belə bir çoxlarının böyük qısqancılıqla yanaşdığı bu həqiqət xarici mətbuatın da gündəmində birinciləşib görünmədi. Etiraf etmək lazımdır ki, İtaliyanın nüfuzlu “Askanev” xəbər agentliyi, “Il Sole 24 Ore”, “Affari Italiani”, “Il Tempo”, “Libero Quotidiano”, “Quotidiano”, “Giornale d’Italia”, “MSN”, “Notizie Tiscali”, “Today.it”, “Notizie Yahoo”, “Finanze Yahoo”, “Timgate” və digər çoxsaylı kütləvi informasiya vasitələri, İsrailin “The times of İsrail” portalı, Kanadanın “The Globe and Mail” qəzeti, Rumıniyanın “Agerpres” milli xəbər agentliyi, İsveçrənin “Tribune de Genève”, Pakistanın GEO TV telekanalı, Azərbaycana həsr edilmiş silsilə proqramların davamı olaraq Braziliyanın REBE TV kanalı, Misirin “Almasryalyoum”, “Akhbariyom”, “Aldiplomasy”, “Alwasela”, “Egyptonline” və “Nile1” informasiya portalları, Serbiyanın nüfuzlu “Tanjug” xəbər agentliyi, “Danas” qəzeti və “RTV” xəbər agentliyi, Ukraynanın nüfuzlu “Qordon” nəşri, İordaniyanın “Petra” Dövlət İnformasiya Agentliyi, eləcə də “ər-Ray” və “əl-Gad” hökumət qəzetləri, “əl-Məmləkə” və “əl-Həqiqə əd-Douliyyə” televiziya kanalları, Gürcüstanın report.ge, interpressnews.ge, apsnv.ge, 24news.ge, aktual.ge və digər nüfuzlu informasiya portalları, o cümlədən xüsusi vurğulanmalıdır ki, qardaş Türkiyənin Anadolu və DHA agentlikləri, TRT Haber, Haber Türk, TGRT, A Haber, Haber Global, TRT Avaz, NTV telekanallarının, habelə “Yeni şəfəq”, “Sözçü”, “Aydınlıq”, “Yeni çağ” və s. nüfuzlu qəzetləri və kütləvi informasiya vasitələri Qarabağ həqiqətləri və Qarabağ müharibəsi Azərbaycanın 30 illik işğal altında olan torpaqların, nəhayət ki, işğaldan azad olunması və azadlıq mücadiləsi kimi dəyərləndirdi.

Bu sırada adlarını çəkə bilmədiyimiz onlarca ölkənin nüfuzlu nəşrlərinin, TV kanallarının və portallarının da adları var. Təkcə adları sadalamaqla da görünür

ki, beynəlxalq medianın Qarabağ müharibəsinə belə həssas və ciddi münasibəti geniş bir mövzunun söhbətidir və həmin günlərdə düşmənle mübarizənin informasiya cəbhəsində ölkəmizə zəruri bir dəstək kimi qiymətləndirildi. Qeyd etmək yerinə düşər ki, bu barədə Azərbaycanın kütləvi informasiya vasitələrində də yetərinə təqdimatlar yer almışdır.

Xarici nəşrlərdə yayılan bu materialları iki qrupa bölmək olar: birincisi, bu nəşrlərin əməkdaşlarının və yerli siyasət adamlarının, zamanında Azərbaycanda olmuş və ölkəmizin haqq işini dəstəkləmiş

Qarabağda döyüş meydanından alınan xəbərləri operativ surətdə dünya ictimaiyyətinə çatdırırdılar. Azərbaycanın haqq işini dünyaya yaymaqda önəmli rol oynayan Türkiyə mətbuatına təşəkkür edən Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi— Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Türkiyənin “Haber Global” televiziyasına müsahibəsində deyirdi: “Təəssüf ki, bu xəbərləri hələ də qulaqardına vuranlar var. Azərbaycan tolerant ölkədir. Biz bütün dinlərin nümayəndələrinə hörmətlə yanaşırıq. Lakin erməni

dünyanın siyasi dairələrinin, eləcə də mətbuatın ikili standartların tabeliyində olduğunu yeni olmayan sübutu da sayıla bilər. Nəzər yetirdiyimiz bəzi mətbuat nümunələri və onların dərc etdiyi məqalələr silsiləsi də bunu təsdiq edir. Britaniyanın nüfuzlu “The Times” qəzetinə görə, Qafqazın “ucqar bölgəsində” yenilənmiş döyüşlər daha böyük güclərin cəlb olunması təhlükəsini yaradır. “Risklər çox yüksəkdir və onlar Qafqazla məhdudlaşmır”,— yazan qəzetin mövqeyini Britaniyanın “Guardian” qəzeti də təsdiqləyirdi və “mühüm enerji boru kəmərləri ilə yanaşı, Rusiya, Türkiyə və İran

olunurdu. “İzvestiya”, “Kommersant” qəzetləri Dağlıq Qarabağdakı hərbi əməliyyatlarda Türkiyənin rolu ilə bağlı mübahisələr fonunda daha bir nüfuzlu oyunçu— Pakistanın ortaya çıxdığını qeyd edirdi. Nəşrə əsasən, Bakı Pakistanın hərbi yardımını inkar etsə də, Qarabağ münafişəsi sayəsində strateji üçbucaq yaradan Azərbaycan, Türkiyə və Pakistanın sürətli yaxınlaşmasını gizlətmir.

Qarabağ müharibəsi fonunda Türkiyənin “xaricdən dəstək cəlb etmək səyləri” barədə Rusiyanın daha bir nəşri — “Nezavisimaya Gazeta” yazırdı ki, Türkiyə müdafiə naziri Hulusi Akarın Qazaxıstana son

Qarabağ savaşı dünya mediasında: gerçəklər və ikili standartlar

Ötən il sentyabrın 27-də təcavüzkar Ermənistanın Qarabağ cəbhəsində törətdiyi irimiqyaslı hərbi tərribata cavab olaraq, Azərbaycan Ordusunun 44 gün uğurla davam edən əks-hücum əməliyyatları düşmənin darmadağın edilməsi ilə yanaşı, dünya hərbi tarixində bir sıra yeniliklərlə də yaddaşlara yazıldı. Bütün dünya Vətən müharibəsi adlandırdığımız bu qalibiyyətli savaşa Azərbaycan Prezidenti, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin sərkərdəlik məharətinin və siyasətçi qətiyyətinin, xalqımızın sarsılmaz birliyinin və ordumuzun yenilməz gücünün şahidi oldu.

zıyalıların mövqeyidir. İkinci qrupa isə, əsasən, Azərbaycanın diplomatik korpuslarında çalışanların və Azərbaycan zıyalılarının imzası ilə və müsahibələri kimi təqdim edilən materiallar daxildir. Məzmun və mənə baxımından bu materiallarda müharibənin realıqları ilə yanaşı, Ermənistan silahlı qüvvələrinin atəşkəs rejimini kobud şəkildə pozması, təmas xətti boyunca Azərbaycan Ordusunun mövqelərini və yaşayış məntəqələrini iriçaplı silahlardan və artilyeriyə qurğularından atəşə tutaraq dinc əhaliyə və mülki infrastrukturaya güclü ziyan vurmaları da vurğulanır və ərəzisi qəsb edilmiş Azərbaycanın qarşı Ermənistanın həyata keçirdiyi ən yeni hərbi tərribatlardan danışılır. Xarici mediada yayılan bu çıxışlarda bildirilir ki, Azərbaycan Ordusunun irimiqyaslı və sürətli hücumunun dayandırılmasının yeganə yolu Ermənistan qoşunlarının işğal olunmuş ərəzilərdən təcili və qeyd-şərtsiz çıxarılması və ölkəmizin ərəzi bütövlüyünün təmin olunmasıdır.

Azərbaycanın haqq işini dünyaya çatdırmaqda ənəmli və səmərəli rol oynayan media Dağlıq

üçün strateji əhəmiyyət kəsb edən ərəzilərdə gərginliyin artmasının dinc əhaliyə təsirindən” yazırdı. Bu fikir işğar dairələrin “The Financial Times” nəşrində də əsaslandırılırdı: “Xarici ölkələr, xüsusən də Türkiyə və Rusiya qarşılıqlı qatıla bilər. Bu, sarsıdıcı ölüm səviyyəsi, dağıntı və iztiriblərə nəticələnə bilər”. Amma qarşılıqlı danışıq olmadan danışıq “The Financial Times” “Azərbaycan müasir vasitələrlə döyüşsə, Ermənistan 30—40 il əvvəlki Sovet İttifaqının texnikasına və doktrinalarına söykənir”— fikirini də diqqətə çatdırırdı: “Azərbaycan əhəmiyyətli üstünlük əldə etmək üçün İsrail, Rusiya və Türkiyədən silah ala bilər. Ümumiyyətlə, gördüyümüz budur ki, Ermənistan müasir yüksək dəyiq silahlardan qorunmaq iqtidarında olmayan əhəmiyyətli tank və artilyeriyə qüvvələrini işə salır”. Bu arada son zamanlar Türkiyə ilə Aralıq dənizindəki yataqlarla bağlı mübahisə edən Yunanıstan mətbuatında Qarabağ qarşılıqlı da müzakirə olunurdu. Yunanıstan parlamentinin üzvü Maximos Hara-kopoulosun etiraz əlaməti olaraq, Yunanıstan—Azərbaycan parlament dostluq qrupundan istefa verdiyi bildirilirdi. Məqaləyə görə, buna əsas səbəblərdən biri—Türkiyənin Qarabağda “qanlı hücumları” dayandırmaqdan imtina etməsi və Yunanıstanın Azərbaycanadakı yeni səfirinə etimadnamələr verilərkən göstərilən rəftardır. Qafqazda tarixən önəmli mövqeyə malik olan Rusiya mətbuatında isə Türkiyənin gündəmdəki roluna daha çox diqqət edilir, həm də, az qala, bu fikirlər Rusiyanın Qafqazdakı mövqeyinə müdaxilə kimi təqdim

səfəri məhz belə bir missiya ilə bağlıdır: rusiyalı təhlilçi Arkadi Dubnova istinadla deyirdi ki, “Türkiyə nazirinin səfəri Cənubi Qafqazda bir aydır davam edən müharibə ilə əlaqəlidir”. Təbii ki, bütün dünya mətbuatının çoxsaylı tirajlarını təhlil etmək imkanlarının məhdudluğunu nəzərə alaraq, bu məsələdə kimlərin nə yazdığını bir-bir ortaya çıxarmaq imkanları nə qədər gerçək olsa da, bəzi reallıqları görmək də mümkün deyil. Maraqlıdır ki, əslində, diqqət etdiyimiz bu reallıqların yunanın bir sıra mətbu dairələrinin birmənalı fikri olduğunu görmək mümkün deyil. Yazılanların məramında müharibədən qaçmaq, dünyanın yeni bir təhlükə ilə üz-üzə qoymaq kimi meyillərin daha çox olduğunu görməkdəyik. Əslində, bu yanaşmalar uzun illər ATƏT-in və digər beynəlxalq siyasi dairələrin fikir və mülahizələrindən elə bir ciddi mövqə fərqləri ilə də seçilmir. Bəs həqiqət, bəs tarixi ədalət? Göründüyü kimi, 30 ilə qədər uzanan, dəyiq desək, qəsdən uzadılan ədalət axtarışları mətbuat müstəvisində də köhnə qiyafədə, amma yeni fikir və

çağırış kimi təqdim edilirdi. Ola bilsin, mövqeyimiz bir qədər sərt görünürsün. Hətta deyə bilərlər ki, Avropanın, ən önəmlisi də qardaş Türkiyənin mətbuatında Azərbaycanın haqlı mövqeyinə dəstək verənlərin sayı xeyli çoxdur. Amma bu sərtlik hansısa ədalətsizliyin və ya ciddi bəhşin və ya yanlışlığın zərər təsdiqi kimi görünməməlidir. Əgər belə olmasaydı, yəqin ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev BMT Baş Assambleyasının 75-ci sessiyasının ümumi debatlarında çıxışında işğalçı ölkə Ermənistan və onun hazırkı rəhbərliyinin iflasa uğrayan siyasətini aydın şəkildə və konkret faktlarla dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırıb bilməzdi. Yaxud BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə yekdilliklə qəbul edilmiş 822, 853, 874 və 884 nömrəli qətnamələrində Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın tərkib hissəsi olması təsdiqlənərsə, işğalçı qüvvələrin Azərbaycanın işğal altında olan bütün ərəzilərindən dərhal, tamamilə və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edilərdi.

Prezident İlham Əliyev xarici mətbuat orqanlarına, televiziya kanallarına verdiyi müsahibələrində də bu tendensiyanı davam etdirmiş, hətta jurnalistlərin çox aqressiv suallarını belə təmkinlə cavablandırmış, ikili mövqələrinə görə onları haqlı qınaq obyektinə belə çevirmişdir: “Biz Qərb mediasını yaxından müşahidə edirik və bu qırx gün ərzində mənəm, bəlkə də, otuz müsahibəm olub. Onların hamısı çox aqressiv idi, sanki, bu, müsahibə deyildi, sanki, bir ittiham idi. Ermənistan tərəfində heç nə baş vermir. Heç kim Paşinyandan nəyə görə Gəncəyə ballistik raketlərlə zərbə endirdiyini soruşmur. Nəyə görə o, 92 nəfəri qətlə yetirib? Nəyə görə o, Tərtərdə dəfn mərasimində hücum edib? Nəyə görə onlar 21 insanı qətlə yetirərək və 70 nəfəri yaralayaaraq Bərdəyə hücum etmək üçün kassətli bombalarla “Smerç”dən istifadə ediblər? Heç kim ondan silahları haradan əldə etdiyini soruşmur? Yalnız bizə hücum edirlər. Beynəlxalq media yalnız Azərbaycanı ləkələyir”.

Belə açıq mövqə, haqq işimizə böyük inam Azərbaycanın haqlı mövqeyini ortaya qoyan Prezident İlham Əliyevin bütün müsahibələrində qabarıq və aydın görünür. Əgər Türkiyənin “A Haber” televiziya kanalının, NTV televiziya kanalının, CNN-Türk televiziya kanalının, “TRT Haber” televiziya kanalının, Rusiyanın TASS informasiya agentliyinin, “Perviy Kanal” televiziya kanalının, “Əl-Ərəbiyə” və “Əl-Cəzirə” televiziya kanalının müxbirlərinin suallarında oxucu və ya dinləyici bir səmimiyyət, hadisələrin sülh yoluna xidmət etməsi meyillərini gördürsə, “BBC News”in, İspaniyanın EFE informasiya agentliyinin, Almaniyanın ARD televiziya kanalının, “Sky News” televiziya kanalının, “Rossiya-1” telekanalında yayımlanan “60 dəqiqə” proqramının müxbirlərinin suallarında jurnalist səmimiyyətinin yox, birtərəfli və haqsız mövqələrin şahidi olduq.

(ardı var)

Namiq ƏHMƏDOV,
“Xalq qəzeti”